

ביום הקהל - הקהל?

Hakhel, Sinai and Keriat HaTorah

(1) דברים ד, ט-יד

רַק הַשְּׁמֹר לְךָ וּשְׁמֹר נִפְשְׁךָ מְאֹד פְּנֵת־שֹׁכַח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דָּאָו עֵינֶיךָ וּפְנֵי־סוּרָו מִלִּבְבְּךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וּלְבְנֵי בְנֶיךָ: **יוֹם** אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֶב בְּאֶמֶר ה' אֵלֵי **הַקֹּהֵל־לִי** אֶת־הָעָם וְאִשְׁמַעְסָם אֶת־דְּבָרֵי אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לִירְאָה אֹתִי כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־הָאָדָמָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם יִלְמְדוּן: וְתִקְרְבוּן וְתַעֲמִידוּן תַּחַת הָהָר וְהָהָר בָּעֵר בְּאֵשׁ עַד־לֵב הַשָּׁמַיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וְעֶרְפֹּל: וַיְדַבֵּר ה' אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים אֲתֶם שֹׁמְעִים וְתִמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זֹלָתִי קוֹל: וַיַּגֵּד לָכֶם אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרִים וַיְכַתְּבֶם עַל־שְׁנֵי לַחֹת אֲבָנִים: וְאֹתִי צִוָּה ה' בָּעֵת הַהִוא לִלְמֹד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתְכֶם אֲתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

(2) דברים ט: ז

וַיִּתֵּן ה' אֵלֵי אֶת־שְׁנֵי לַחֹת הָאֲבָנִים כְּתָבִים בְּאֶצְבָּע אֱלֹהִים וַעֲלִיהֶם כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ **בְּיוֹם הַקֹּהֵל**:

(3) דברים י, ד

וַיְכַתֵּב עַל־הַלַּחֹת כְּמִכְתָּב הָרָאשׁוֹן אֶת עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֲלֵיכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ **בְּיוֹם הַקֹּהֵל** וַיִּתֵּנָם ה' אֵלֵי:

(4) דברים יח, טז

כָּל אֲשֶׁר־שָׁאַלְתָּ מֵעַם ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֶב **בְּיוֹם הַקֹּהֵל** לֵאמֹר לֹא אֶסָּף לִשְׁמֹעַ אֶת־קוֹל ה' אֱלֹהִי וְאֶת־הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת לֹא־אֶרְאֶה עוֹד וְלֹא אָמוּת:

(5) דברים לא, ט-יג

וַיְכַתֵּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנִּשְׁאִים אֶת־אֲרֹן בְּרִית ה' וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ שִׁבְעַת שָׁנִים בְּמַעַד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג הַסְּפֹת: בָּבוֹא כָל־יִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת אֶת־פְּנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר תִּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּאָזְנֵיהֶם: **הַקֹּהֵל** אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְלִמְעַן יִלְמְדוּ וַיִּדְאוּ אֶת־ה' אֱלֹהֵיכֶם וּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: וּבִגְיָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ לִירְאָה אֶת־ה' אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר אֲתֶם חַיִּים עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

(6) נחמיה ח, א-ח

וַיֹּאסְפוּ כָל־הָעָם פְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הָרָחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֹזְרָא הַסֹּפֵר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־עָשָׂה ה' אֶת־יִשְׂרָאֵל: וַיָּבִיא עֹזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכָל מִבֵּין לְשִׁמְעַם בַּיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: וַיִּקְרָא־בוּ לִפְנֵי הָרָחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם מִן־הָאוֹר עַד־מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַמְּבִנִים וְאֲזַנִּי כָל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה: וַיַּעֲמֵד עֹזְרָא הַסֹּפֵר עַל־מַגְדֵּל־עֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה לְדַבָּר וַיַּעֲמֵד אֶצְלוֹ מִתְתִּיָּה וְשִׁמְעַם וְעֲנָנִיָּה וְאוּדִיָּה וְחֶלְקִיָּה וּמַעֲשִׂיָּה עַל־יְמִינָו וּמִשְׁמָאלוֹ פָּדִיָּה וּמִישָׁאֵל וּמִלְכִּיָּה וְחִשָּׁם וְחִשְׁבַּדְנָה זְכַרְיָה מִשְׁלָם:

וַיִּפְתָּח עֹזְרָא הַסֹּפֵר לְעֵינֵי כָל־הָעָם כִּי־מַעַל כָּל־הָעָם הָיָה וּכְפַתְחוֹ עָמְדוּ כָל־הָעָם: וַיְבָרֶךְ עֹזְרָא אֶת־ה' הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם אֱמֹן אֱמֹן בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַה' אַפַּיִם אֲרָצָה: וַיִּשְׁוַע וּבָנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְּיֵן עֲקֹב שַׁבְּתִּי הוֹדִיָּה מַעֲשִׂיָּה קְלִיטָא עֲזַרְיָה יוֹזְבֵד חֲנַן פְּלֹאִיָּה וְהַלּוּיִם מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה וְהָעָם עַל־עַמְדָם: וַיִּקְרָאוּ בַּסֵּפֶר בַּתּוֹרָה הָאֱלֹהִים מִפֶּה שֹׁסֵם שָׁכַל וַיִּבְּנוּ בַּמִּקְרָא:

(7) מגילה כט ע"ב

לְבָנֵי מַעֲרָבָא דְמַסְקִי לְדְאוּרֵייתָא בְּתֵלֶת שָׁנִין

(8) ספר החילוקים בין בני מזרח ומערב סימן מח

א"מ עושין שמחת תורה בכל שנה, ובני א"י לג' שנים ומחצה.

(9) ספר החילופים (וגם בכתר, לפי רשימותיו של מ. קאסוטו) –

קסז סדרים

(10) מקראות גדולות – יעקב בן חיים

קנד סדרים

(11) כתר משנת 1260

קמא סדרים

(12) משנה כתב יד קאופמן מגילה ג:הו

(ה) ראש חודש שלאֲדָר שָׁחַל לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת, קוֹרְאִים בַּפֶּרֶשֶׁת שְׁקָלִים.
 חל להיות בתוך שבת, מקדימים לשַׁעֲבֵר, וּמִפְּסִיקִים לַשַּׁבָּת אַחֲרָת.
 (ו) בַּשְּׁנִיָּה, "זְכוֹר", בַּשְּׁלִישִׁית, "פָּרָה אֲדוֹמָה", בַּרְבִּיעִית, "הַחוֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם", בַּחֲמִישִׁית, חוֹזְרִים לַסֵּדֶרֶן.

בְּכָל מִפְּסִיקִים: בְּרֹאשֵׁי חֲדָשִׁים, בַּחֲנוּכָה וּבַפּוּרִים, בַּתְּעֲנִיּוֹת, וּבַמַּעֲמָדוֹת, וּבַיּוֹם הַכִּיּוּרִים.

(13) מגילה ל ע"ב

בַּחֲמִישִׁית חוֹזְרִין לַכִּסְדָּרֵן וכו'. לַסֵּדֶר מַאי?

ר' אמי אמר לַסֵּדֶר פֶּרֶשִׁיּוֹת הוּא חוֹזֵר ר' ירמיה אמר לַסֵּדֶר הַפִּטְרוֹת הוּא חוֹזֵר.

אמר אבוי כוונתי דר' אמי מסתברא

דתנן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים לתעניות ולמעמדות וליוה"כ.

בשלמא למ"ד לסדר פרשיות הוא חוזר היינו דאיכא פרשה בחול

אלא למ"ד לסדר הפטרות הוא חוזר הפטרה בחול מי איכא.

ואידך הא כדאיתא והא כדאיתא.

הצעת פרופ' שלמה נאה¹

Premises:

- 1) It is clear that the 3 different divisions represented extra "splitting" of סדרים, much as we combine or separate certain readings to take a shorter or longer amount of time left before the end of the cycle.
- 2) There are 363-367 שבתות during a septennial cycle – depending if there are 2 or 3 leap years during that time
- 3) There are always at least 8 שבתות a year when the regular reading is skipped – the four פרשיות, the שבתות of וחנוכה and at least 1 additional ראש חדש. There may be more – if ראש השנה and, therefore, סוכות, ושמ"ע are on שבת.
- 4) The proposal: The three divisions (141, 154, 167) didn't reflect disparate customs. The first cycle was always 141 and then, based on those considerations (how many leap years, how many שבתות stood to be "skipped", they could use 154 or 167 to complete the second cycle by the exact end of 7 years.

¹ נאה, שלמה: סדר קריאת התורה בארץ-ישראל: עיון מחדש, תרביץ סז, ב 1998 עמ' 87-167